

Слика
Благовештенски сабор
у Музеју Војводине

Благовештенски сабор дело је једног од најзначајнијих уметника региона – **Влаха Буковца** (Цавтат, 1955 – Праг, 1922), члана Краљевске српске академије (данас САНУ), дописног члана Чешке академије наука и уметности, почасног члана Југословенске академије знаности и уметности у Загребу и управника Чешке сликарске академије у Прагу. Рођен 1855. године у Цавтату као Бјађо Фађоне (Biagio Faggioni), након путовања по Јужној и Северној Америци у младости, школовао се на Високој школи лепих уметности у Паризу и убрзо се етаблирао као салонски уметник чија дела су постала веома тражена. У свом раду прошао је више стилских фаза – од академског реализма, импресионизма до симболизма и сецесије, а најчешће теме су му били актови великог формата, портрети и алегоријске композиције. Велики успех постигао је као портретиста, а сматран је и омиљеним дворским сликарем српских династија. Радио је портрете чланова породице Обреновић – краљице Наталије, краља Александра и краљице Драге, као и портрете династије Карађорђевић – краља Петра Карађорђевића, који је постао канонски, и краља Александра Карађорђевића. Носилац је ордена Таковског крста V степена и Ордена IV степена књаза Данила. Влахо Буковац је оставио неизбрисив траг не само у уметности региона, него и у развоју европског модернизма

Влахо Буковац

Слика *Благовештенски сабор у Сремским Карловцима 1861*, дело Влаха Буковца из 1901. године, украдена је 28. новембра 1993. године са сталне поставке Дворца у Челареву, депанданса Музеја Војводине. Захваљујући заједничкој акцији Службе за борбу против организованог криминала МУП Републике Србије, Тужилаштва за организовани криминал Републике Србије, Јавног тужилаштва II кантона Цирих, Министарства културе и информисања Републике Србије, Покрајинског секретаријата за културу, јавно информисање и односе са верским заједницама, као и Полицијске управе Нови Сад, украдена слика је, након готово три деценије враћена Музеју Војводине.

Благовештенски сабор насликао је Влахо Буковац, један од најистакнутијих уметника са ових простора, поводом 40-годишњице Сабора на основу старије литографије изведене према оригиналној фотографији Стефана Вулпеа, новосадског фотографа. На њој је представљен црквено-народни Сабор Срба којим је председавао патријарх Јосиф Рајачић, одржан на Благовести 2. априла 1861. године у Сремским Карловцима. На слици су приказана 82 аутентична портрета учесника Сабора, црквеног клера, политичких странака и грађана, међу којима су били: архимандрит крушедолски Никанор Грујић, генерал Ђорђе Стратимировић, политичар и тадашњи градоначелник Новог Сада Светозар Милетић, књиженици Јован Хаџић и Јован Суботић, Јован Ђорђевић, дворски саветник Ђорђе Стојаковић и многи други. Сliku је поручио Петар Николић, загребачки трговац уметнинама и издавач, са намером да је потом умножи у виду олеографије. Према склопљеном уговору, слика је изведена техником уља на платну, димензија 122 × 192 cm, а уметник се потписао у доњем десном углу, ћирилицом (малим словима): влахо буковац цавтат 1901. За изведени рад сликар је добио 3.000 круна. Власништво Музеја Војводине слика *Благовештенски сабор* постала је откупом 15. 4. 1953. године од Гиге Стојнова из Београда и била је изложена у оквиру сталне поставке стилског намештаја у

Дворцу у Челареву од њеног отварања за јавност 1968. године, па све до 1993. године, када је украдена заједно са још три слике и једном купом од цина.

Црквено-народни сабори представљали су најважнију институцију Срба у Карловачкој митрополији, кроз које се преламао читав црквени и световни живот, а Благовештенски сабор, поред Темишварског сабора 1790. и Мајске скупштине 1848, један је од три најзначајнија сабора у историји Срба у Монархији. Након укидања Војводства Србије и Тамишког Баната у децембру 1860, задатак Сабора одржаног у Сремским Карловцима 2–20. априла 1861. године, био је да српски народ изложи услове под којима пристаје на присаједињење Краљевини Угарској, а у сврху очувања своје народности и језика, што је било загарантовано раније добијеним привилегијама. Као посланици народа у Сабору су се нашли многи представници црквене и интелектуалне елите, виђенији политичари и јавни радници. Иако су постојале различите струје (конзервативна, либерално-демократска и умерена) иступило се са јединственим захтевима за посебном српском територијом са војводом на челу и самосталним институцијама. Дешавања на Благовештенском сабору била су суштински врхунац јединства у покушајима да се достигне што већи степен политичко-територијалне аутономије, која би укључила све територије на којима претежно живе Срби, у којој би званични језик био српски, а званично писмо ћирилица. Упркос царском обећању да ће испунити све српске захтеве, они никада нису испуњени, а тежња за слободом и националном самосталношћу наставила се све до коначног распада Аустроугарске и Присаједињења Војводине Краљевини Србији.

За популарисање слике *Благовештенског сабора* и стицање статуса патриотске иконе заслужан је поручилац слике Петар Николић, који је развио најопсежнију издавачку делатност репродукованих слика у виду олеографије, за чију израду је ангажовао реномиране, како хрватске, тако и српске сликаре (попут Паје Јовановића, Уроша Предића, Ђорђа Крстића итд). Према делима ових аутора, углавном родољубиве тематике којима се визуализовао отпор против турске и хабзбуршке власти, штампане су у литографским заводима Беча, Берлина и Париза луксузне репродукције, које су потом дистрибуиране у све јужнословенске земље у циљу снажења националне и историјске свести у народу. Олеографија *Благовештенски сабор* рекламирана је у тадашњој штампи („широка 95 cm висока 63 cm, уоквирена у фином, позлаћеном раму ширине 13 cm) и могла се купити за 30 круна, а уз њу се добијала и књига „Привилегије српскога народа у Угарској и рад благовештенскога Сабора” Јове Адамовића, са намером да се „тачно и верно изложи прошлост нашег народа преко Саве и Дунава, од његове сеобе из старе постојбине у данашњу му отаџбину до Благовештенског Сабора 1861, године”. Међу првим поручиоцима била је и Матица српска, а у виду олеографске репродукције доспела је до многих домова и постала национална икона.

Слика *Благовештенски сабор* Влаха Буковца је визуелно сведочанство о једном од кључних историјских догађаја везаних за Србе у Аустроугарској монархији и својом историјском аутентичношћу представља културно благо од непроцењивог значаја за Србију.